

שאלה: אני גר בבנין שלוש קומות ויש שש משפחות בבנין זה, שני שכנים לכל קומה. אחד מהשנים שבקומה העליונה רוצה לבנות על הגג ["פנטהאוס"] והמדירגות לשם יעלו מתוך דירתו הנוכחית הקיימת. כדי לבנות ושהעיריה לא תהרוס לו מה שיבנה, הוא צריך רשות מראש מהעיריה, ושכל השכנים בבנין יחתמו הסכמתם. השכן שלו, זה שדר בקומה השלישית מבקש ממנו סכום קטן, עשרת אלפים שקל. אני אומר "קטן" כי הבניה לבד תעלה לו הון תועפות, וכנראה יש לו כסף. אני גר בקומת קרקע אבל בכל זאת יש לכל שכן חלק משותף בגג. כמה אתה מציע לי שאדרוש מהבונה. גם אני עשרת אלפים כמו השכן שלו? או פחות?

תשובה: תתפלא לשמוע, אני בדיעה שאין לבקש ממנו כלום. יש מושג "זה נהנה וזה לא חסר" (בבא קמא כ ע"א, רמב"ם הל' גזילה פ"ג ה"ט) ובזה פטור הנהנה מלשלם לבעל הרכוש, אלא אם כן מזיק לו באיזה שהוא אופן. [לא מדובר לקחת חפץ של חברו בלי רשות, כי זו גניבה ממש. אלא מדובר בהנאה גופנית בלי לנגוע בחפץ של חברו]. הנמנע מלהיטיב לחבירו, גינו אותו חז"ל שיש בו "מדת סדום". כמו שמבואר בבבא בתרא (קסח ע"א, בדברי רשב"ם ד"ה לימא בכופין על מדת סדום) שבסדום אמרו "שלי שלי, ושלך שלך" (אבות ה, י) כלומר איני רוצה להיטיב עם הזולת, לתת לו הנאה של כלום בנכסים שלי. כך גם כאן, אתה כנראה אף פעם לא תבנה על הגג, כי כיון שדירתך קומת קרקע, איך תעבור ותגיע לדירתך על הגג? אכן אין לך נזק במה שהוא יבנה. לכן אם תמנע ממנו מלבנות כי רצונך לגבות ממנו קצת כסף (כמו שפלטת בשאלתך "וכנראה יש לו כסף") בזה אתה נוהג שלא כדרכי התורה.

אמנם אם תטען שהרעש שגורם לך בעת שהפועלים עובדים על הגג מפריע לך, זה רק יכול להאמר בשעת הקידוח, אבל לא בשאר העבודות שהרעש הוא מה שרגיל להיות בכל עיר בשעות היום. הרי כמו שאתה צריך לסבול במי שבונה בבנין הסמוך לבנין שלך, ושם לא תוכל לפצות פה ולבקש פיצוי על הרעש, הוא הדין מי שעובד בבנין שלך, אם זה בשעות נורמאליות שבכל עיר ועיר עובדים בשעות היום, לדעתי אינך זכאי לבקש פיצוי.

תהיה מן הצדיקים! יבוא יום שגם אתה תצטרך לבקש איזו שהיא טובה מאחרים. אם תדרוש פיצוי כספי על כל ויתור שתוותר, הרי גם כך יגמלו לך. "במדה שהאדם מודד מודים לו". תהיה נא "שכן טוב" (אבות, ב).